

Hatáskör és illetékesség - Litvánia

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Rendes polgári bírósághoz vagy különös hatáskörű bírósághoz (például munkaügyi bírósághoz) kell-e fordulnom?
- 2 Ha a rendes polgári bíróságok rendelkeznek hatáskörrel (azaz e bíróságok feladata az ilyen ügyek elbírálása), hogyan tudhatom meg, hogy melyik bírósághoz kell fordulnom?
 - 2.1 Létezik-e különbségtétel alacsonyabb és magasabb fokú rendes polgári bíróságok (például körzeti bíróságok, illetve regionális bíróságok) között, és ha igen, melyik rendelkezik hatáskörrel az ügyemben?
 - 2.2 Területi illetékesség („A” vagy „B” város bírósága rendelkezik-e illetékességgel az ügyemben?)
 - 2.2.1 A területi illetékességre vonatkozó főszabály
 - 2.2.2 A főszabály alóli kivételek
 - 2.2.2.1 Mikor választhatok az alperes lakóhelye szerinti bíróság (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróság) és egy másik bíróság között?
 - 2.2.2.2 Mikor kell az alperes lakóhelye szerinti bíróságtól (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróságtól) eltérő bíróságot választanom?
 - 2.2.2.3 Maguk a felek kiköthetik-e olyan bíróság illetékességét, amely egyébként nem lenne illetékes?
- 3 Ha különös hatáskörű bíróság rendelkezik hatáskörrel, hogyan állapíthatom meg, hogy melyikhez kell fordulnom?

1 Rendes polgári bírósághoz vagy különös hatáskörű bírósághoz (például munkaügyi bírósághoz) kell-e fordulnom?

A bíróságokról szóló törvény (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) 12. cikke általános hatáskörű és különös hatáskörű bíróságokból álló egységes bírósági rendszert hoz létre.

Az általános hatáskörű bíróságok (első fokon eljáró bíróságok, járási és törvényszéki szinten is) tárgyalnak minden polgári ügyet, ideértve a polgári, családjogi, munkaügyi, szellemi tulajdonra, csődre, szerkezetátalakításra vagy más polgári jogviszonyra vonatkozó ügyeket; e bíróságok határoznak emellett a rendkívüli bírósági eljárásokban és döntenek a külföldi bíróságok és a döntőbíráskodás ítéleteinek Litván Köztársaság területén való elismeréséről és végrehajtásáról (a polgári perrendtartás [*Civilinio proceso kodeksas*] 22. cikke).

A különös hatáskörű bíróságok, például a közigazgatási bíróságok (közigazgatási törvényszékek) tárgyalják a közigazgatási jellegű jogviszonyból származó közigazgatási ügyeket.

2 Ha a rendes polgári bíróságok rendelkeznek hatáskörrel (azaz e bíróságok feladata az ilyen ügyek elbírálása), hogyan tudhatom meg, hogy melyik bírósághoz kell fordulnom?

A felperes a következő feltételek szerint nyújthatja be követelését az általa választott bírósághoz:

- az ismeretlen lakóhelyű alperessel szemben érvényesítendő követeléseket az alperes tulajdonának helye szerinti vagy az utolsó ismert lakóhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;

- a Litván Köztársaság területén lakóhellyel nem rendelkező alperessel szemben érvényesítendő követeléseket az alperes tulajdonának helye szerinti vagy a Litván Köztársaság területén található, utolsó ismert lakóhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;
- a tartásdíj megítélésére és az apaság megállapítására irányuló követeléseket a felperes lakóhelye szerinti bírósághoz is be lehet nyújtani;
- az egészségromlásra és halálra vonatkozó kártérítési keresetet a felperes lakóhelye szerinti, vagy a kár elszenvedésének helye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;
- a tulajdont ért károkra vonatkozó kártérítési keresetet a felperes lakóhelye (bejegyzett székhelye) szerinti, vagy a károkozás helye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;
- a jogellenes elítélésből, a fogva tartás eszközeinek jogellenes alkalmazásából, a jogellenes őrizetből, a korlátozó intézkedések jogellenes alkalmazásából vagy a jogellenes közigazgatási büntetésekből (feltartóztatásokból) – ideértve a bíró vagy bíróság polgári ügyben tartott meghallgatáson tett jogellenes intézkedéseit – származó károkra vonatkozó követelést a felperes lakóhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;
- a teljesítés helyét meghatározó megállapodásra/szerződésre vonatkozó követelést a teljesítés megállapodásban /szerződésben meghatározott helye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;
- a gyámként, gondnokként vagy vagyonkezelőként való eljárásra vonatkozó követeléseket a gyám, gondnok vagy vagyonkezelő lakóhelye (bejegyzett székhelye) szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;
- a fogyasztói szerződésekre vonatkozó követeléseket a fogyasztó lakóhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;
- a jogi személy fióktelepének tevékenységére vonatkozó követeléseket a fióktelep bejegyzett székhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;
- a hajók összeütközéséből eredő károkra vonatkozó követeléseket, valamint a segítségnyújtásért és tengeri mentésért való kártérítésre vonatkozó követeléseket – ideértve minden más olyan ügyet is, amely a tengeri hajózással kapcsolatos jogviszonyokból ered – az alperes hajójának helye vagy lajstromozás szerinti kikötője szerinti bíróságon is be lehet nyújtani.

2.1 Létezik-e különbségtétel alacsonyabb és magasabb fokú rendes polgári bíróságok (például körzeti bíróságok, illetve regionális bíróságok) között, és ha igen, melyik rendelkezik hatáskörrel az ügyekben?

A polgári ügyeket első fokon általában a járásbíróságok és a törvényszékek tárgyalják (a polgári perrendtartás 25. cikke).

A perrendtartásban meghatározott főszabály szerint a polgári ügyekben a járásbíróságok járnak el. A főszabály alól kivételt jelentenek egyes ügyek, amelyek a törvényszékek hatáskörébe, vagy a vilnusi törvényszék kizárólagos hatáskörébe tartoznak.

E szabály alkalmazhatósága a vitatott követelés összegétől függ, a törvényszékek akkor járhatnak el, ha a polgári jogi követelés meghaladja a 150 000 LTL-t, kivéve a családjogi és munkajogi ügyeket, valamint a nem vagyoni károkra vonatkozó kártérítést.

A hatáskör a vitatott követelésen kívül más tényezőktől is függ.

A törvényszékek tárgyalják első fokon az alábbi polgári ügyeket is:

a nem vagyoni típusú szerzői jogi jogviszonyokra vonatkozó eseteket;

a nyilvános polgári közbeszerzésekre vonatkozó jogviszonyokat érintő eseteket;

a csődre és a szerkezetátalakításra vonatkozó eseteket, kivéve a természetes személyek csődjére vonatkozó eseteket;

azokat az eseteket, amelyekben az egyik fél külföldi állam;

a gazdasági társaságokban való részesedések (részvények, üzletrészek) kötelező értékesítésén alapuló eseteket;

a jogi személy tevékenységének vizsgálatára vonatkozó követeléseken alapuló ügyeket;

az elismert betegjogok megsértésével okozott vagyoni és nem vagyoni károkra irányuló kártérítésre vonatkozó ügyeket;

más olyan polgári ügyeket, amelyek esetén külön törvény írja elő a törvényszékek mint elsőfokú bíróságok eljárását.

A vilnusi törvényszék kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a következő polgári ügyek első fokon történő tárgyalására:

a szabadalmi törvényben (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*) meghatározott jogvitákra vonatkozó ügyek;

a védjegy törvényben (*Lietuvos Respublikos prekių ženklų įstatymas*) meghatározott jogvitákra vonatkozó ügyek;

a Litván Köztársaság területén élő litván állampolgárok külföldi állam állampolgára által történő örökbefogadására vonatkozó ügyek;

más olyan polgári ügyek, amelyek esetén a vilnusi törvényszék mint elsőfokú bíróság eljárását külön törvény írja elő.

2.2 Területi illetékesség („A” vagy „B” város bírósága rendelkezik-e illetékességgel az ügyben?)

2.2.1 A területi illetékességre vonatkozó főszabály

A kérelmet az alperes lakóhelye szerinti bírósághoz kell benyújtani. A jogi személlyel szembeni követelést a jogi személy cégjegyzékben bejegyzett székhelye szerinti bírósághoz kell benyújtani. Amennyiben az alperes az állam vagy egy helyi önkormányzat, a követelést az államot vagy a helyi önkormányzatot képviselő intézmény székhelye szerinti bírósághoz kell benyújtani.

2.2.2 A főszabály alóli kivételek

A felperes választhat az ügyben hatáskörrel rendelkező bíróságok közül.

A felek megállapodhatnak, hogy a követelést mely bírósághoz kell benyújtaniuk. A polgári perrendtartás 32. cikke szerint a felek kölcsönös megállapodással megváltoztathatják az ügyre vonatkozó illetékességet, de a felek megállapodása nem változtathatja meg a bíróság kizárólagos illetékességét vagy az ügy tárgyán alapuló hatáskörét.

2.2.2.1 Mikor választhatok az alperes lakóhelye szerinti bíróság (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróság) és egy másik bíróság között?

A polgári perrendtartás 30. cikke szerint az alábbi esetekben a felperes döntheti el, hogy melyik bíróság illetékes:

az ismeretlen lakóhelyű alperessel szemben érvényesítendő követeléseket az alperes tulajdonának helye szerinti vagy az utolsó ismert lakóhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;

a Litván Köztársaság területén lakóhellyel nem rendelkező alperessel szemben érvényesítendő követeléseket az alperes tulajdonának helye szerinti vagy a Litván Köztársaság területén található, utolsó ismert lakóhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;

a jogi személy fióktelepének tevékenységére vonatkozó követeléseket a fióktelep bejegyzett székhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;

a tartásdíj megítélésére és az apaság megállapítására irányuló követeléseket a felperes lakóhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;

az egészségromlásra és halálra vonatkozó kártérítési keresetet a felperes lakóhelye szerinti, vagy a kár elszenvedésének helye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;

a személy tulajdonában okozott károokra vonatkozó kártérítési keresetet a felperes lakóhelye (bejegyzett székhelye) szerinti, vagy a kár okozásának helye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;

a jogellenes elítélésből, a fogva tartás eszközeinek jogellenes alkalmazásából, a jogellenes őrizetből, a korlátozó intézkedések jogellenes alkalmazásából vagy a jogellenes közigazgatási büntetésekből (feltartóztatásokból) – ideértve a bíró vagy bíróság polgári ügyben tartott meghallgatáson tett jogellenes intézkedéseit – származó károokra vonatkozó követelést a felperes lakóhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;

a hajók összeütközéséből eredő károokra vonatkozó kártérítési követeléseket, valamint a segítségnyújtásért és tengeri mentésért való kártérítésre vonatkozó követeléseket – ideértve minden más olyan ügyet is, amely a tengeri hajózással kapcsolatos jogviszonyokból ered – az alperes hajójának helye vagy lajstromozás szerinti kikötője szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;

a teljesítés helyét meghatározó megállapodásra/szerződésre vonatkozó követelést a teljesítés megállapodásban/szerződésben meghatározott helye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;

a gyámként, gondnokként vagy vagyonkezelőként való eljárásra vonatkozó követeléseket a gyám, gondnok vagy vagyonkezelő lakóhelye (bejegyzett székhelye) szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;

a fogyasztói szerződésekre vonatkozó követeléseket a fogyasztó lakóhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani;

Emellett a több, különböző helyeken élő alperessel szembeni kérelmet a felperes által választott bármely alperes lakóhelye vagy bejegyzett székhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani (a polgári perrendtartás 33. cikkének (1) bekezdése).

a teljesítés helyét meghatározó megállapodásra/szerződésre vonatkozó követelést a felperes választása szerint az alperes lakóhelye vagy bejegyzett székhelye szerinti bíróságon vagy a teljesítés megállapodásban/szerződésben meghatározott helye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani; A fogyasztói szerződésekre vonatkozó követelést az alperes vagy a fogyasztó tartózkodási helye vagy bejegyzett székhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani.

A tartás megítélésére vonatkozó követelést a felperes választása szerint az alperes vagy a felperes tartózkodási helye vagy bejegyzett székhelye szerinti bíróságon is be lehet nyújtani.

A büntetőjogi ügyben felmerült kárért való kártérítésre irányuló polgári követelés tárgyalására akkor kerülhet sor a polgári perrendtartás hatásköri szabályai szerint, ha a követelés benyújtására és rendezésére a büntetőjogi ügyben nem került sor.

2.2.2.2 Mikor kell az alperes lakóhelye szerinti bíróságtól (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróságtól) eltérő bíróságot választanom?

A polgári perrendtartás 31. cikkének (1) és (2) bekezdése a bírósági eljárást megindító felperest kötelező illetékesség főszabálya alól az alábbi kivételeket sorolja fel:

az ingatlanra vonatkozó dologi jogokra, az ingatlan használatára – kivéve a házastársi vagyon felosztására vonatkozó kérelmeket válás esetén – és az ingatlan lefoglalásának megszüntetésére irányuló követelések az ingatlan fekvése, vagy a vagyon fő részének fekvése szerinti bíróság illetékessége alá tartoznak.

a hagyatéki hitelezők által az örökösök örökség elfogadása előtt bejelentett követelései az örökség helye vagy az örökség fő részének helye szerinti bíróság illetékessége alá tartoznak.

Kiemelendő emellett, hogy a Litván Köztársaság polgári perrendtartása 33. cikkének (2)–(4) bekezdései szerint:

A viszontkeresetet – függetlenül az arra vonatkozó illetékességtől – minden esetben az eredeti kereset benyújtásának helyén kell benyújtani. Amennyiben a követelés összege megnő, a követelés tárgya megváltozik vagy a viszontkereset következtében megváltozik az ügyben a tárgya alapján meghatározott illetékes bíróság, az eredeti kereset szerinti bíróságnak kell a keresetről (viszontkeresetről) döntenie és annak kell az ügyet érdemben tárgyalnia.

Amennyiben a felperes bármely követelését a kizárólagos illetékesség alapján nyújtja be, a teljes keresetet e szabályok szerint kell benyújtania.

Amennyiben a felperes bármely követelése a törvényszék hatáskörébe tartozik, a teljes keresetről a törvényszéknek kell döntenie.

2.2.2.3 Maguk a felek kiköthetik-e olyan bíróság illetékességét, amely egyébként nem lenne illetékes?

A felek írásbeli megállapodásukkal megváltoztathatják az ügyre vonatkozó illetékességet. A felek ilyen megállapodásban sem változtathatják meg azonban a bíróság kizárólagos vagy az ügy tárgyán alapuló hatáskörét (a polgári perrendtartás 32. cikke).

Az ügy tárgyalására vonatkozó illetékességet kivételes esetben az alperes részvétele is indokolhatja.

Amennyiben az az alperes, akinek lakóhelye korábban ismeretlen volt, kéri a bíróságtól, hogy az ügyet a lakóhelye szerinti bírósághoz tegyék át, ennek a bíróság eleget tehet (a polgári perrendtartás 34. cikkének (2) bekezdése).

3 Ha különös hatáskörű bíróság rendelkezik hatáskörrel, hogyan állapíthatom meg, hogy melyikhez kell fordulnom?

A Litván Köztársaság területén működő szakosodott közigazgatási bíróságok nem járnak el polgári, kereskedelmi és családjogi ügyekben. E bíróságok a közigazgatási jogviszonyból származó eseteket tárgyalják.

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Utolsó frissítés: 24/08/2018